

Pasningsvejledning

Afrikansk hvidbuget dværgpindsvin

Familien Erinaceidae, som afrikansk hvidbuget dværgpindsvin tilhører, består af godt 20 arter af piggede og hårede pindsvin. I fangenskab findes arten i mange fremavlede varianter. Foto: Jesper Petersen

- 1 Dyreart
- 2 Fuldvoksen størrelse
- 3 Forventet levealder
- 4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur
- 5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur
- 6 Stimulering og behov for motion
- 7 Fodring
- 8 Sociale behov
- 9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation
- 10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel
- 11 Øvrige informationer

1 Dyreart

Atelerix albiventris

Afrikansk hvidbuget/firetået (dværg/pygmæ)pindsvin (Four-toed hedgehog, African white-bellied/pygmy hedgehog)

Afrikansk hvidbuget dværgpindsvin (herefter "pindsvin") er en insektæder (Insectivora; dog klassificerer andre den i Eulipotyphla eller Erinaceomorpha) og tilhører familien Erinaceidae, som består af godt 20 arter af piggede (som denne art) og hårede pindsvin.

2 Fuldvoksen størrelse

Dette pindsvin bliver 15-25 cm langt og vejer fra 300-900 g – individer avlet i fangenskab er ofte større end deres vilde artsfæller. Hunnerne er typisk større end hannerne.

Sværhedsgrad:
Mellem

Kort om dyret

- 15-25 cm, 300-900 g; hunner størst
- 6-10 år gammel
- Nataktiv
- Bur/terrarium min. 1 m2 med tykt bundlag, skjul og klatremuligheder
- Følsom over for træk og kulde; kan gå i dvale
- Jordlevende, men kan klatre
- Kan blive relativt tam og håndteres
- Æder forskellige smådyr og lidt plantemateriale
- Lever i naturen solitært, men kan i fangenskab med visse hensyn holdes sammen
- Drægtig i ca. 30 dage og føder typisk 4-5 unger
- **Bemærk:** Anskaf altid kun individer opdrættet i fangenskab og aldrig vildfangne individer

Udbredelse og levesteder

Afrikansk hvidbuget dværgpindsvin er vidt udbredt i Afrika omkring ækvator i op til 2 kilometers højde, selvom de oftest findes i lavlandet. Den er ikke truet i naturen (IUCN: Least concern).

Arten lever typisk i mere åbne og tørre områder som savanne, græs- og busksletter samt afgrøder, og undgår sumpområder og tæt skov.

Kroppen er ovalformet, halen er ca. 1-2,5 cm lang, snuden er kort, men spids, benene 5-7 cm, og den har typisk fire tæer på hver fod, i nogle tilfælde fem tæer eller med en større eller mindre udvækst på forfoden.

Underpelsen er grålig/brunlig, snudepartiet brunt, og pande, kinder og bug hvid. Øverst er pindsvinet beklædt med 0,5-3 cm lange pigge, som er naturligt grå eller brune og hvidere i spidsen og basen. Et skræmt eller truet pindsvin ruller sig sammen, så piggene yder beskyttelse. Mere end 70 beskrevne farvevarianter er dog fremavlet i fangenskab.

Hanner kan kendes på deres synlige penis, som findes midt på bugen som en lyserød eller brunlig "knap". Hunnernes køn ses som en spalteformet åbning ved anus, og de har 2-5 par, ofte mindre synlige, dievorter.

Afrikansk hvidbuget dværgpindsvin findes i fangenskab i mange fremavlede varianter, her i hvid farve. I sin naturlige form har pindsvinet pigge, der er grå/brune midterst og hvide i basen og spidsen.
Foto: Mette Ahrenkiel Haulrik

3 Forventet levealder

I naturen lever pindsvinet som regel ikke mere end 3 år. Dets primære naturlige fjender er sjakal, hyæne, honninggrævling og savannehornugle. I fangenskab bliver de typisk omkring 6-10 år.

4 Anbefalet størrelse og indretning af anlæg eller bur

Pindsvinet er nataktivt og lever i naturen solitært. Trods deres solitære levevis kan de i fangenskab med visse hensyn holdes i par eller grupper (se afsnit 8), og det anbefales så vidt muligt at holde flere sammen, for at sikre at dyrene har mulighed for at udvise naturlig adfærd over for artsfæller. Pindsvinene sover i hulrum, f.eks. i hule træer og bunker i vegetationen eller under væltede træer, rødder og klipper. I naturen fores redden med bl.a. blade, smågrene og græstørv.

Pindsvin holdes bedst i et terrarium, der er åbent ovenfor for at sikre tilstrækkelig ventilation. Holdes de i bur, skal det være sikret mod træk, og rumtemperaturen skal være stabil (se afsnit 5). Anlægget skal være rektangulært med mindst 1 m² per individ, men helst gerne større.

Som bundlag skal bruges et tykt lag støvfrit materiale, som giver pindsvinet god mulighed for at gå og rode og snuse i underlaget. Egnede materialer inkluderer jord, ugødet spagnum, støvfri og fine spåner (uden splinter), træflis og bark. Brug meget gerne en blanding heraf, så bundlaget er varieret. Brug ikke skarpe objekter på bunden, da pindsvinenes fødder kan beskadiges.

Der skal altid være minimum ét skjul per individ, men det anbefales at have flere forskellige skjul tilgængelige. Halm, hø, tørre blade, smågrene, tørv mv., som pindsvinene kan bygge og fore deres reder med, skal altid være tilgængeligt i anlægget. En redekasse kan bruges som supplement til naturlige skjul i form af træerødder, sten, træstumper, hule træstammer, rør mv.

Placér anlægget, så dyret ikke forstyrres i dets søvn om dagen, da det stresser dem og kan udløse aggressiv adfærd. Anlægget skal belyses i en naturlig døgnrytme (f.eks. via dagslys).

Foderrester og ekskrementer, som oftest lægges et bestemt sted i buret, fjernes dagligt, helst når dyret er vågent, så det ikke forstyrres i dets søvn. Frisk vand gives dagligt. Pindsvin, der er vænnet til det, drikker gerne fra en flaske. Ellers brug en tung skål, der ikke vælter let. Bundlaget skiftes 1-4 gange om måneden afhængigt af typen. Efter rengøring af buret, og hvis dyret har lugtet til eller tygget på objekter med stærk lugt, vil pindsvinet af og til omhyggeligt smøre sig selv og evt. burets inventar ind i deres eget spyt. Nogle mener, at denne adfærd har til formål i naturen at beskytte den mod fjender, mens andre mener, at adfærden er relateret til en seksuel kontekst.

Menneske & dyr

Det afrikanske hvidbugede dværgpindsvin er mange steder det mest populære af de pindsvin, der holdes som familiedyr, og det er fremavlet i mange varianter af farver og temperamenter.

Arten bruges også i en vis grad til forskning.

5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur

Pindsvin er meget følsomme over for træk og kulde, hvorfor anlægget skal sikres herimod. De skal have en nogenlunde stabil temperatur mellem 20 og 29° C, og de må ikke stå i direkte sollys uden mulighed for at skjule sig.

Både lavere og højere temperatur kan udløse dvale eller en dvalelignende tilstand, hvor pindsvinets aktivitet og fødeindtag kraftigt reduceres. Dvalen forekommer i deres naturlige levesteder i tørsæsonen, hvor fødetilgængeligheden typisk er lavest. Da dvalen tilsyneladende ikke har nogen betydning for pindsvinets trivsel og formeringsevne, frarådes det at forsøge at fremstimulere tilstanden, da man kan risikere, at dyret vil sulte. Tilstanden undgås ved at give tilstrækkeligt føde og holde temperaturen inden for det anbefalede.

6 Stimulering og behov for motion

Gem forskellige fødeemner, f.eks. døde hvirvelløse dyr, rundt i anlægget og nedgrav dem i bundlaget, så pindsvinets lugtesans stimuleres, og så det aktiveres med at søge, rode og grave efter dem. Diverse objekter som sten, rødder og træstumper kan sammen med et tykt bundlag stimulere pindsvinet til at grave skjulesteder under dem.

Mere tamme individer kan tages ud af anlægget under opsyn, så det kan undersøge nye ting. Pindsvin bør løftes (aldrig sovende) forsigtigt med skålformede hænder.

Pindsvinet er primært jordlevende, men det er i stand til at klatre og svømme. Det er i naturen meget aktivt, og det kan meget pludseligt bevæge sig yderst hurtigt. I naturen kan de tilbagelægge flere kilometer per nat. Det har derfor brug for masser af motion, som tilgodeses ved et terrarium med stort grundareal og inventar i form af f.eks. smågrene (gerne med skud og blade), træstumper, rødder og sten, som dyrene kan klatre på og herved få motion. Placer objekterne, så pindsvinene ikke kan undgå at kravle i/over dem, og motiver dem til at bevæge sig rundt ved at placere fødeemnerne og skjulene forskellige steder i anlægget. Et stort løbehjul, hvor dyret ikke risikerer at skade ryggen og i bidefast materiale, kan eventuelt bruges som supplement til (aldrig som erstatning for) et ellers rummeligt og stimulerende anlæg.

Pindsvinet bruger i høj grad sin lugtesans til at finde føde og snuden til at rode efter emner i jorden. Forskellige fødeemner bør gemmes rundt omkring i anlægget, også nedgravet i et tykt bundlag af bl.a. jord, træflis og bark. På den måde stimuleres sanserne, og pindsvinet aktiveres med at lede efter føden på en naturlig måde. Foto: Michael O. Jørgensen

7 Fodring

Pindsvinet æder i naturen mange forskellige fødeemner, heriblandt insekter, snegle, larver, edderkopper, små hvirveldyr (f.eks. frøer, mus, firben og små slanger), æg, plantemateriale og svampe.

Pindsvinet har derfor brug for en varieret kost med en daglig blanding af god kvalitets universalfoder og evt. kattetørfoder (maks. 12 % fedt, min. 30 % protein, fiberindhold ca. 10 %), kød, mus, insekter (f.eks. græshopper, fårekylinger), regnorme, melorme, voksmøllarver og hårdkogt æg.

Som supplement kan gives lidt vasket frugt (f.eks. æble, banan, pære, blomme, mango, jordbær) og gulerødder, kartofler, ærter, majs og bønner (alle kogte). Sukkerholdige emner som sød frugt, rosiner og figenstykker må kun gives som godbid.

Vitaminer gives i pulverform i foderet. Pindsvinene skal altid have adgang til foder og vand. Specielt hos diegivende hunner må foder og vand aldrig løbe tør, da hun ellers kan finde på at æde ungerne.

8 Sociale behov

I naturen lever pindsvinene typisk solitært. I fangenskab, hvor individer ofte er avlet til et mildere temperament, kan hunner dog ofte holdes sammen. Voksne hanner

Undgå visse fødeemner

Avokado, mælk og mælkeholdrige produkter må aldrig gives, da pindsvinene ikke kan tåle det, og (poppede) ris og korn, som kan ses i visse såkaldt "pindsvinefoder", frarådes på det kraftigste.

kan ikke holdes i samme mindre anlæg, da de med stor sandsynlighed vil komme op at slås. Hanner kan dog, hvis de er opvokset sammen, holdes sammen i ungarlegrupper uden hunner.

Holdes flere individer sammen, er det vigtigt, at de er vokset op og transporteret sammen, og at anlægget er stort med mange skjulesteder og flere redekasser, så de har mulighed for at komme væk og skjule sig fra hinanden. Det er altid vigtigt at holde øje med, om parret/gruppen trives, og hvis ikke skal man være klar til at skille dem ad i hvert deres anlæg.

Holdes et pindsvin alene, skal dyret på anden vis have social kontakt med artsfæller, således at det har mulighed for at udvise naturlig social adfærd. Det kan f.eks. tilgodeses ved at have anlæg stående ved siden af hinanden, så dyrene har kontakt uden fysisk at kunne skade hinanden. Ved avl får dyrene under parringsseancen en naturlig social kontakt.

Pindsvinet kommunikerer primært via lugt og lyd. Under normale omstændigheder, når dyret er veltilpas, inkluderer lydene brummen, grynt og pib ("kvidren"), mens fnys, hvæs og skrig er tegn på, at dyret er aggressivt og ikke bryder sig om situationen. Når individer slås, puffer de typisk til hinanden med piggene først. Hannen kan desuden udstøde et højfrekvent, fuglelignende kald mod hunnen før og under parring.

9 Formering, yngelpleje og eventuel neutralisation

Hunner er fertile året rundt, men de yngler hovedsageligt i regnsæsonen (tidspunkt på året afhængigt af området), hvor fødetilgængeligheden typisk er størst. I naturen får de derfor normalt 1-2 kuld om året, men de er i stand til at yngle oftere. Mere end to kuld årligt frarådes for at undgå en potentiel overbelastning af hunnen.

Den optimale alder for hunnens første parring er lige under et år, og parring bør ikke ske, før hun er min. 6 mdr. gammel, men helst ældre. Hunner meget ældre end et år kan være svære at avle på. Hannen skal fjernes fra hunnen senest to uger efter parringen, da hunnen er specielt sensitiv over for forstyrrelser (også fra mennesker) både før, under og efter fødslen, indtil ungerne er ca. et par uger gamle. Forstyrrelser, der stresser hunnen, kan i værste fald resultere i, at hun æder ungerne.

Drægtighedsperioden er ca. 30 dage, og hunnen føder sine unger i en rede i en mindre hule. Kuld størrelsen varierer fra 2-10, men som regel 4-5 unger.

De nyfødte, blinde unger med en vægt på ca. 10 g er dækket af en tynd membran, der beskytter moderen mod deres allerede udviklede, om end bløde, pigge. Udover piggene er ungerne hårløse, og piggene bliver hårdere allerede et par timer efter fødslen. Flere pigge og hår vokser ud de næste par dage, og øjnene åbner sig efter et par uger, hvorefter de bliver mere aktive. Som ca. 4-5 uger gamle begynder ungerne at gå på opdagelse og søge efter føde med moderen, selvom de stadig dier hos hende. I 6-ugers-alderen fravænes ungerne, og i naturen forlader de moderen ikke lang tid efter. Unger i fangenskab bør derfor fjernes fra moderen i 7-8-ugers-alderen.

Ungerne bliver kønsmodne i 2-3-måneders-alderen. I naturen vil de dog typisk vente med at yngle til det følgende år.

10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

Det første år kan pindsvinet tabe og udskifte dets pigge et par gange, og i den forbindelse kan dyret klø sig, hvilket er normalt. Et bad i lunken kamillete kan evt. lindre kløen. Som voksen taber de sjældent piggene, og sker dette i stor grad, er det tegn på sygdom, og dyrlægen bør opsøges.

Pindsvinet kan let blive overvægtigt, så sørg for at give en varieret kost uden for mange fedende og sukkerholdige fødeemner – f.eks. rosiner, figner, melorme,

Pindsvinet lever i naturen typisk solitært, men i fangenskab er de avlet til et mildere temperament, og specielt hunner kan ofte holdes og trives fint sammen. Foto: Dansk Primat Sammenslutning - Foreningen for Exotisk Pattedyr

Undgå arts krydsning

Selvom krydsninger mellem afrikansk hvidbuget dværgpindsvin og algerisk pindsvin (*Atelerix algirus*) ses at forekomme i fangenskab, frarådes det på det kraftigste at avle (på) hybrider. Avl altid kun på individer af samme art.

Artskrydsning kan have uforudsete og evt. negative konsekvenser i forhold til afkommets adfærd, sundhed og fysiologi.

regnorme og rosenbillelarver bør kun gives i ny og næ i små mængder.

Disse pindsvin kan angribes eller være bærere (dvs. der er ikke synlige tegn herpå) af svamp, som kan smittes til mennesker. Det kan være svært for mennesker at slippe af med det, når først man er smittet, så det anbefales at få dyret tjekket hos dyrlægen, som kan behandle det, også forebyggende.

11 Øvrige informationer

Flere informationer

For kontakt til praktikere forhør dig hos Dansk Primat Sammenslutning – Foreningen for Exotiske Pattedyr (www.aber.dk).

Denne pasningsvejledning er udarbejdet af Dyrenes Beskyttelse i samarbejde med Dansk Primat Sammenslutning – Foreningen for Exotiske Pattedyr. Beskrivelserne er dermed et udtryk for, hvordan vi mener, arten bør holdes, således at dens fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov opfyldes. Der tages forbehold for, at arten kan holdes på andre velfærdsmæssigt forsvarlige måder end dem beskrevet. Ligeledes tages forbehold for, at ny viden om artens biologi og erfaringer med dens hold kan foreligge efter udarbejdelsen af denne vejledning.

3. version. Marts 2014